

MA Sem.-1 Examination

401

Philosophy

February-2025

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : પ્રત્યેક પ્રશ્નના સમાન ગુણ છે.

1. વિજ્ઞાનોના તત્ત્વજ્ઞાનની સમસ્યાઓ અને તેનું ક્ષેત્ર સ્પષ્ટ કરો. 14
અથવા
સામાજિક વિજ્ઞાનોની સમસ્યા અને તેનું ક્ષેત્ર સ્પષ્ટ કરો.
2. વિજ્ઞાનનો તત્ત્વજ્ઞાનનો અનુભવવાદી અભિગમ સમજાવો. 14
અથવા
વિજ્ઞાનોના નિર્મિતવાદી અને નિમિત્તવાદી અભિગમની તુલના કરો.
3. વિજ્ઞાનમાં ક્રાંતિ અંગેનો પોપર કૂલન વિવાદ સમજાવો. 14
અથવા
મનોવિજ્ઞાનમાં કૂલન સૂચિત ક્રાંતિ સમજાવો.
4. નેગેલ અનુસાર સામાજિક વિજ્ઞાનો અને મૂલ્યો સમજાવો. 14
અથવા
કાર્લ પોપર અનુસાર સામાજિક વિજ્ઞાન અને સામાજિક નીતિ સમજાવો.
5. નીચેના પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં ઉત્તર આપો. (કોઈ પણ સાત) 14
 1. તત્ત્વજ્ઞાન એ કેવા પ્રકારનું સંશોધન છે?
 2. સામાન્ય વિધાનો વ્યાપ્તિજન્ય છે એવો મત કોનો છે?
 3. તાર્કિક અનુભવવાદ મુજબ વૈજ્ઞાનિક પ્રવૃત્તિના પાયાના અંગો કયા છે?
 4. સમાજલક્ષી વિજ્ઞાનોનું તત્ત્વજ્ઞાન એટલે શું?
 5. કોમ્પ્ટના મતે માનવજ્ઞાનના વિકાસના તબક્કાઓ જણાવો.
 6. “સંરચના માત્ર એક માનસિક કલ્પના છે” – એમ કોણ સ્વીકારે છે?
 7. ‘વિજ્ઞાનમાં ક્રાંતિ’ની બાબતે કૂલનની શું માન્યતા છે?
 8. હાન્સ આલ્બર્ટ નૈતિક વિધાનોને કેવા માને છે?
 9. વેવ્હેલના મત મુજબ જ્ઞાનમાં સંવેદના ઉપરાંત અન્ય શેનું સંપ્રદાન હોય છે?
 10. પોપર કોને “Piecemeal social engineering” તરીકે ઓળખાવે છે?
 11. પોપર મુજબ માણસમાં કયો ગુણ ધારી લેવાથી સમાજ વિજ્ઞાનોમાં માણસ વિશે દુષ્ટતાથી ‘મોડેલો’ બનાવી શકાય છે?
 12. નીતિશાસ્ત્રના પ્રકારો જણાવો.

(P.T.O)

English Version

Instruction : Each Question carry equal marks.

1. Explain the problems and scope of philosophy of science. 14
OR
Explain the problems and scope of social sciences.
2. Explain the Positivist approach to philosophy of science. 14
OR
Compare the conventionalist and instrumentalist approaches to science.
3. Explain the Kuhn-Popper controversy about revolution in science. 14
OR
Explain Kuhnian revolution in psychology.
4. Explain social sciences and values according to Nagel. 14
OR
Explain social science and social morality according to Karl Popper.
5. **Answer the following questions in a one or two sentences. (Any Seven) 14**

1. What kind of research is philosophy?
2. Who is of the opinion that general propositions are inductive?
3. What are the basic elements of scientific activity according to logical empiricism?
4. What is philosophy of social sciences?
5. According to Comte, state the stages of development of human knowledge.
6. Who accepts that "structure is only a mental concept"?
7. What is Kuhn's belief about the 'revolution in science'?
8. How does Hans Albert view on moral propositions?
9. According to Whewell, what else is there in knowledge besides sensation?
10. What does Popper call "Piecemeal social engineering"?
11. According to Popper, by assuming which quality in man, fruitful 'models' about man can be created in social sciences?
12. State the types of ethics.